

Sygn. akt I UK 414/18

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania G. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 grudnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje radcy prawnemu K. Ś. S. od Skarbu Państwa -
Sąd Apelacyjny w (...) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym
120 zł (sto dwadzieścia) podwyższone o stawkę podatku od
towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację G. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Ł. o emeryturę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego G. K. nie udowodnił, że legitymuje się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym oraz 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, tym samym nie spełnił wszystkich warunków do nabycia prawa do emerytury określonej w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu Okręgowego, że G. K. nie był domownikiem rolnika. Praca w gospodarstwie rolnym nie stanowiła dla ubezpieczonego głównego źródła utrzymania i nie pozostawał on we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem. Jedynie pomagał w miarę potrzeb w gospodarstwie kuzynom w okresie letnim, gdy pracy w gospodarstwie było więcej. Okazjonalny pobyt w gospodarstwie, nawet połączony z pracą rolniczą przypadającą w okresie nasilonych prac polowych, nie może być zrównany z pracą osoby, której jedynym zajęciem jest prowadzenie gospodarstwa rolnego bądź pracą w takim gospodarstwie w charakterze członka rodziny rolnika prowadzącego gospodarstwo. Na brak możliwości zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym kuzynów do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy, wpłynął również fakt, że w trakcie wcześniejszego postępowania przed organem rentowym w przedmiocie ustalenia kapitału początkowego ubezpieczony nie wykazywał, że pracował w tym gospodarstwie. Również składając wniosek o emeryturę nie wskazywał na pracę w gospodarstwie rolnym. Pozwoliło to Sądowi Apelacyjnemu przyjąć, że twierdzenie ubezpieczonego o pracy w gospodarstwie w spornym okresie, było stworzone na potrzeby niniejszego postępowania. Odwołujący nie udowodnił również faktu wykonywania pracy w szczególnych warunkach przez co najmniej 15 lat, albowiem nie przedstawił w toku sprawy żadnych dowodów, w tym chociażby świadków, potwierdzających, że praca którą świadczył w „H.”, Spółdzielni Kółek Rolniczych, Zakładzie Gospodarki Mieszkaniowej w P., Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej i Zakładzie Energetyki Ciepłej w P. w charakterze elektromontera napraw pojazdów samochodowych była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy, art. 6 k.c. w związku z § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7

lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wraz z wykazem A w związku z zarządzeniem nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 r.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na istotne zagadnienia prawne. Pierwsze z nich, w jego ocenie, wiąże się z problemem czy ubezpieczonemu należy przyznać przymiot osoby wykonującej pracę w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze przez okres nie krótszy niż 15 lat, na zasadach określonych w § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wraz z załącznikiem - wykazem A - w związku z zarządzeniem nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 r. w sprawie stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska (...). Skarżący wskazał, że należało go uznać za pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach, jako zatrudnionego przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, podczas gdy Sąd *meriti* dokonał błędnego ustalenia jego uprawnień. Drugie z istotnych zagadnień prawnych zdaniem skarżącego wiąże się z koniecznością ustalenia przez Sąd Najwyższy, czy przepis art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy stanowi podstawę do uwzględnienia okresów pracy skarżącego G.K. w gospodarstwie rolnym w miejscowości K. po dniu 1 stycznia 1983 r. do okresu pracy warunkującego nabycie prawa do emerytury z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie dostarcza powodów uzasadniających jej przyjęcie do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudenii i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Zagadnienie prawne natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i zawierać szeregu szczegółowych założeń determinujących odpowiedź, jak i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209).

Sformułowane przez skarżącego pytania nie stanowią zagadnień prawnych, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie mają one ogólnego i abstrakcyjnego charakteru, przez co uniemożliwiają Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. W rzeczywistości pytania zmierzają do uzyskania odpowiedzi, jak rozstrzygnąć zarzuty skarżącego zgłoszone w sprawie. Przedstawienie w skardze kasacyjnej jako "istotnego zagadnienia prawnego" problemu, który dotyczy sfery faktów, a nie wykładni prawa, nie może być podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 222/14, LEX nr 1998543). Ponadto skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić

odpowiednią jurystyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783).

Odnosząc się do wskazanego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarządzenia nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 r. w sprawie stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska zauważyć należy, że Sąd Najwyższy przyjmuje, iż istotne zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawnym, gdy jego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7–8, s. 51). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego (M.P. Wójcik, [w:] Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania cywilnego, red. J. Bodio, LEX 2016). Prawem materialnym są jedynie normy prawne wypływające ze źródeł prawa - Konstytucji, ustaw, aktów normatywnych niższego rzędu, umów międzynarodowych. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2004 r., V CK 843/04, LEX nr 1312737). Katalog źródeł prawa przewidziany w art. 87 Konstytucji RP jest wzbogacony o inne źródła specyficzne dla prawa pracy. Tymi szczególnymi (inaczej: autonomicznymi) źródłami prawa pracy są układy zbiorowe pracy, inne oparte na ustawie porozumienia zbiorowe, regulaminy, statuty. Wskazane przez skarżącego zarządzenie resortowe nie ma takiego charakteru (wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2004 r., II UK 79/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 214).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).

ał